

Praznik bl. A. M. Slomška

PRIROČNIK

24

**KDOR HOČE KOGA VNETI,
MORA SAM GORETI
SLOMŠEK UČITELJ IN VZGOJITELJ**

Tridnevica

Na čast blaženemu Antonu Martinu Slomšku

MARIBOR 2005

24. Praznik bl. A. M. Slomška

**KDOR HOČE KOGA VNETI,
MORA SAM GORETI
SLOMŠEK UČITELJ IN VZGOJITELJ**

Avtorji: Ernest Berložnik, Alojz Vicman, Miha Herman

Odgovarja: dr. Anton Stres, gen. vikar
Oblikovanje in tisk: Tiskarski servis

Naklada: 600 izvodov

– Iz Slomškovega življenja...

- 1800 – rojen na posestvu Slom v vasi Uniše, župnija Ponikva (26. 11.)
- 1811 – odšel v mestne šole: Celje, Ljubljana, Senj, Celovec
- 1821 – vstopil v bogoslovje v Celovcu
- 1824 – v Celovcu posvečen v duhovnika (8. 9.); novo mašo pel v Olimju (26.9.)
- 1825 – kaplan na Bizeljskem
- 1827 – kaplan v Novi Cerkvi (21. 3.)
- 1829 – spiritual v krško-lavantinskem semenišču v Celovcu
- 1838 – nadžupnik in dekan v Vuzenici (27. 10)
- 1844 – kanonik v Št. Andražu (1. 10)
- 1846 – opat in mestni župnik v Celju (25. 4.)
- 1846 – posvečen za lavantinskega škofa v Salzburgu (5. 7.)
- 1859 – prenos škofijskega sedeža v Maribor (4. 9.)
- 1859 – otvoritev bogoslovja v Mariboru (14. 10.)
- 1862 – umrl v Mariboru (24. 9.)
- 1941 – prenos Slomškove krste iz grobnice na mestnem pokopališču (danes Ljudski vrt) v kripto frančiškanske cerkve (21. 6.)
- 1978 – prenos krste v grobnico v stolnici (7. 10.)
- 1995 – ekshumacija in prenos krste v kapelo Sv. Križa v stolnici
- 1996 – Papež Janez Pavel II. potrdi herojske kreposti škofa A. M. Slomška (13. 5.)
- 1996 – Papež Janez Pavel II. obiše stolnico in moli na Slomškovem grobu (19. 5.)
- 1998 – Papež Janez Pavel II. potrdi in sklene postopek za Slomškovo beatifikacijo (3. 7.)
- 1999 – drugi pastoralni obisk papeža Janeza Pavla II. in Slomškova beatifikacija (19. 9.)

UVOD

HOČEŠ DRUGE VNETI, MORAŠ SAM GORETI

SLOMŠEK VZGOJITELJ IN UČITELJ

Vsako leto se pred godom blaženega A.M. Slomška z njim odpravimo na pot. Tri dni potujemo in se ustavljamo na postajah njegovega življenja in segamo po njegovi duhovni dediščini ter iz nje luščimo za naš čas pomembne spodbude in nasvete.

Lani smo se spomnili Slomškove nove maše in njegove vpetosti v širok evropski prostor. Letos mineva 180 let, ko je začel v polnosti izpolnjevati to, po čemer je tako hrepenel in kar ga je zaznamovalo za vse življenje: njegovo dušnopastirsko poslanstvo. Nastavljen je bil za kaplana v župniji Bizeljsko, ki je veljala za enega izmed najbolj zaraščenih in zanemarjenih Gospodovih vinogradov lavantinske škofije. Ni se ustrašil trdega dela. Pogumno je začel zaupan vinograd okopavati, pleti in obrezovati - v veselje zvestih in zavzetih vernikov in v žalost oskrbnika vinograda, župnika omenjene župnije. Vzljubil je vernike, ob katerih je v globini duše doživel Jezusovo srečanje z ljudmi, ki so bili kot ovce brez pastirja. Kot pastir se je postavil pred nje in jih popeljal na zelene pašnike evangeljske paše.

Ljudi navdušiti, da si bodo izbrali Kristusa za svojo pot, resnico in življenje, je postal cilj vsega njegovega raznolikega dela. Po besedah enega njegovih najboljših poznavalcev, našega mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja, veličino njegove osebnosti najboljše izrazita besedi dušni pastir.

Ne le na prvi župniji, ampak vse svoje življenje je posebej gorel za otroke in mladino, za družine in šolo. O tem pomembnem vidiku njegovega dušnopastirskega dela bomo spregovorili v letošnji Slomškovi tridnevnici.

Prvi dan bo Slomšek spregovoril otrokom in mladini. »Jasno jutro je. Zlata zarja vam sije: zdaj je nauka zlati čas ravno za vas!«

»Mladina je prihodnost. Nebeški Oče nam je zaupal najplemenitejše mladike vinske trte iz svojega vinograda.«

Drugi dan bo posvečen Slomškovi skrbi za zdrave družine. »Vaš dom, vi starši ljubi, naj bo za vaše otroke, ki so žlahtne mladike vinograda Kristusovega, prva šola, da jih v krščanskem nauku skrbno poučujete in po krščansko vzgajate. Dobra krščanska vzgoja otrok mi največ na srcu leži. Po boljših ljudeh skrbimo za boljše čase. Svet se po samih šolah ne poboljša, ako starši pravega dna ne položijo.«

Tretji dan bomo posvetili šoli in učiteljem. »Človeku, ki po svetu hoče, se doma vsega potrebnega naučiti ni mogoče; naši mladini je v sedanjih časih tudi šola potrebna.«

Pa še nauk za učitelje: »Kakor ljubo sonce oživlja zemljo, katero osije, tako naj vsak učitelj osvetljuje šolo, v katero pride. Učenik mrtev kot les, mrzel ko led - učenci pa živi kot ogenj, se slabo strinjajo. Hočeš druge vneti, moraš sam goreti.« Premalo je le učiti, potrebno je tudi vzgajati.

Ko se bomo letos pred praznikom bl. A. M. Slomška po naših župnijah in vsa škofija na Slomškov rojstni dan za nebesa na Bizeljskem spominjali blaženega Antona Martina Slomška se spomnimo besed, ki jih je pred 70 leti povedal na mariborskih Slomškovih dneh dr. Fran Sušnik: »Slomšku za spomin, da bi njegova podoba ne ostala v sijajnih dvoranah in na veličastnih proslavah, ampak da bi šla z nami v tihe domače kote, da bi se vanjo odelo hrepenenje naše po svetosti.«

Jože Goličnik

PRVI DAN, 22. 9. 2005

Ernest Berložnik

DOBRA KRŠČANSKA VZGOJA OTROK MI NAJBOLJ NA SRCU LEŽI

UVOD

V pripravi na Slomškovo nedeljo bomo prvi dan srečali blaženega Slomška kot prijatelja otrok in mladine in z njim nekoliko primerjali Don Boska.

V minulih počitniških dneh se je po mnogih župnijah dogajal »oratorij«, to je počitniško druženje z mladimi in za mlade, z otroki in za otroke, v duhu karizme sv. Janeza Boska. V njem otroci doživljajo DOM, ki sprejema, ŽUPNIJO, ki evangelizira, ŠOLO, ki uvaja v življenje in DVORIŠČE za prijateljske stike in življenje v veselju.

Tudi Slomšek bi lahko izrekel pristrčne Don Boskove besede, ki so tudi v vodilu oratorija: *»Če hočete storiti kaj dobrega, svetega, potem vzgajajte mladino!«*

»Brez domačega pristrčnega odnosa ne moremo dokazati ljubezni; brez tega dokaza pa ni zaupanja. Kdor hoče biti ljubljen, mora pokazati, da ljubi.«

Odkrivamo sorodnost obeh velikih vzgojiteljev, Slomška in don Boska. Delala sta v zelo različnih okoliščinah: Don Bosko v industrijsko rastoči severni Italiji, Slomšek v slovenskem kmečkem okolju, zajemala pa sta iz istega izvira Božje ljubezni.

Oba želita pripeljati »male k Jezusu«, jih obvarovati stranpoti in pastí, ki so nastavljene na življenjski poti.

Poglejmo v začetku maše v svoje srce in vse naše grehe in slabosti v odnosu do »najmanjših« iskreno obžalujmo.

NAGOVOR

Na začetku glejmo skupaj Slomška in Don Boska.

Pri obeh sta pomembno vlogo odigrali pobožni in dobri materi. Don Boska je mati podpirala in mu pomagala vse do svoje starosti, Slomšku pa je umrla že v njegovih šolskih letih, a je čutil njeno podporo iz nebes. Oba sta pristrčno častila Marijo in ji zaupala vse svoje potrebe in načrte. Marija je vedno pomagala.

Obema je bilo težko priti do šolanja. Ovira je bila revščina, nerazumevanje okolja ... Zmogla sta do cilja z občudovanja vredno vztrajnostjo in zvestobo Božjemu klicu.

V Slomškovih otroških letih niso vsi otroci obiskovali šole, kakor danes. Tudi Tonček je do 11. leta starosti ostal brez pouka. Tedaj pa je novi kaplan Jakob Prašnikar uredil v svojem stanovanju zasilno šolo, kjer je trikrat do štirikrat na teden zbiral učence. To »slovensko začetno šolo« je tri leta obiskoval tudi Slomšek. Kot dijak je pozneje hodil k Prašnikarju, prisostvoval njegovemu pouku in včasih tudi učil namesto njega. (Vinko Brumen, Spremnna beseda k Blažetu in Nežici, 1991).

Kaplan Prašnikar je po Jezusovem zgledu zbiral učence pri sebi doma, tako tudi Slomšek v bogoslovju in v učiteljski praksi, enako je storil malo kasneje don Bosko v oratoriju. Sveti vzgojitelji so vzgajali v občestvenem duhu, lahko rečemo: v stalni Jezusovi navzočnosti.

V tej luči pogledajmo še dvojce Slomškovih daril otrokom:

Kot nadžupnik v Vuzenici (in »škofijski šolski nadzornik« v Št. Andražu) je imel najbolj neposreden stik z otroki. Začutil je njihovo potrebo in jim pripravil darilo: odličen priročnik - učbenik »BLAŽE IN NEŽICA«. V njej je učiteljem in učencem natrosil zanimivega poučnega branja in marsikaj za dobro voljo.

»Pri setvi mora sonce sijati, da se da lepo orati. Tudi pri nauku bodi vesel, kar je prav. Povedal sem ti tudi mnogotero za smeh. ... Rodoviten dež na razložen nauk so solze iz ganjenega srca ...«, pove že v uvodu. (*Blaže in Nežica, predgovor 1842*)

Vse učenje kot rdeča nit povezuje privlačna zgodba: *Na splošno je učbenik »Blaže in Nežica« knjiga dveh vzornih učencev, ki dajeta prave odgovore; doma potem pripovedujeta, kar sta se v šoli naučila. Izšla je iz šolskega življenja, a je pisana za stvarne potrebe v kraju in času. Zato diha iz nje pravo življenje in si ne nabereš iz nje le naukov, ampak se ob njej tudi razvedriš. Tako je postala šolska učenost tudi družinska stvar... in šola se je s slovenskimi učbeniki ljudstvu približala in priljubila...*

Ko strela ubije cerkovnika, pojasnjuje otrokom nevihto; ko pride sosed »na boben«, jim razlaga potrebo in način gospodarskih računov itd. Spoznal je, da je »potreba otroke vpraševati, pogovarjati se z njimi po samem, pa hitro zopet z vsemi, tako da bodo vsi eno uho, učitelj pa podoben soncu, ki sveti in ogreva, pa tudi oblažuje vmes« ... Navduševal jih je tudi za petje ... (Poljanec, Hrastelj, Knjiga o Slomšku str. 23, 24)

Drugo darilo otrokom so LEPE PESMI. Sam jih je neutrudno ustvarjal ali prirejal in jih »poklanjal« v Drobtinica: *»Kakor lani nate (izvolite, prejmite) tudi letos za pokušnjo nekaj novih pesmic ... S petjem si otroci kratek čas delajo, kadar veselo procesijo peljajo; ne vedo za revščino tega sveta ... saj tudi ptička poje, kaj bi človek ne pel. Pesmi le tam slišati ni, kjer ni poštenih ljudi.« (Drobtinice 1847)*

Najlepše otroške pesmi je objavil v Drobtinica 1846. Uspavanka »Mati ziblje dete«:

*Kadar pridno dete spi,
ljubi Bog nad njim bedi;
kadar dete tiho aja,
Bog mu sladke sanje daja.*

V pesmi »Božič« otroci okrasijo hišo in kótek z drevescem in Jezuščku zapojejo:

*Glej, otročaji majhni smo,
podaj nam svojo rokico,
da bomo lepo rasti,li,
prav pridni kakor angelci.*

Pesem »Bog za vse skrbi« odpira otroku oči, da vidi v stvarstvu čudovito Božjo roko in v njej svoje življenje:

*Glej, moje dete, tudi ti
očeta dobrega imaš,
se njemu lahko v roke daš,
se lahko njega veseliš,
ker v Božjih rokah ti živiš.
Nebeški Oče tud' za te skrbi.*

Ni prezrl nesreče »Ubogega otroka v faberkah«, ker so starši vdani alkoholu in drugim razvadam, otrokom je priporočal »Najboljše sladko vince«, ki izpod skal'ce izvira, vseskozi pa vzpodbuja k lepemu življenju:

*Tam, kjer v prsih srce kljuje,
tam najrajši Bog stanuje;
naše srce je oltar,
če ga damo Bogu v dar.*

*V čistem srcu Bog prebiva,
z njim veselje duša uživa;
kjer je v srcu Bog doma,
tam se uživa sreča vsa. (Kje je ljubi Bog doma, Drobtin'ce 1862)*

Poživljeni z lepoto Slomškove duše z otroško preprostim srcem pristopimo k najsvetejši daritvi.

PROŠNJE

Na priprošnjo blaženega Antona Martina Slomška prosimo Gospoda:

1. Jezus, sprejemal si otroke, jih objemal in blagoslavljal. Obdari vse starše, učitelje in vzgojitelje z darom prisrčne ljubezni do najmanjših, da bodo povsod ustvarjali družinsko vzdušje.
2. Jezus, hotel si biti otrok. Prosimo te za vse otroke, ki jim ni dano srečno otroštvo. Naj najdejo ljudi, ob katerih bodo občutili toplino in varnost.
3. Blaženi vzgojitelj Slomšek je za rast v poštenju in dobroti zagovarjal strogost in doslednost, odklanjal pa nasilje nad otroki. Jezus, pomagaj nam, da bomo to dobro razlikovali od nasilja, ki je zlo.
4. Prosimo te za zakonce, da se ne bi bali sprejeti otrok, da bodo velikodušni v posredovanju življenja in v izročanju vere novim rodovom.
5. Gospod, v vsakem času nam pošiljaš može in žene, ki po navdihu Sv. Duha razumevajo znamenja časa. Hvala ti za Janeza Pavla II. Povelčaj ga, da bo čimprej prištet med svetnike.
6. Blaženi Anton Martin Slomšek je naš priprošnjik in zavetnik. Usliši, Gospod, njegove priprošnje in nam podeli milosti, ki zanje prosimo, da bo za vse še svetlejši vzor življenja.
7. Blaženi Slomšek, poet Božje ljubezni, prosi za nas, da bomo velikodušno delali za rast Božjega življenja v »teh malih« in skupaj z njimi prišli v nebeško družbo.

Hvala ti Gospod, da si prisluhnil našim prošnjam, ki živiš in kraljuješ vekomaj. Amen.

**MOLITEV V ČAST
BLAŽENEMU ŠKOFU
ANTONU MARTINU SLOMŠKU**

Nebeški Oče! Blaženi škof Anton Martin Slomšek
nam je luč na poti našega krščanskega življenja;
naj nas spremlja njegov zgled in podpira njegova priprošnja,
da bomo v edinosti s teboj in med seboj napredovali
v veri, upanju in ljubezni in tako gradili tvoje kraljestvo med nami.
Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

Oče naš... Zdrava Marija... Slava Očetu...

Blaženi Anton Martin Slomšek,
prosi za nas!

DRUGI DAN, 23. 9. 2005

Alojz Vicman

PRVO SEME PODUČENJA STARŠEV PADE NAJGLOBJE, NAJDALJE OSTANE IN OBRODI NAJLEPŠI SAD

UVOD

V letošnji pripravi na Slomškov praznik smo še posebej zazrti v Slomška kot vzgojitelja, oziroma v njegovo skrb za vzgojo. Drugi dan tridnevnice bomo zbrali nekaj »Slomških drobtinic« o družini in njegovi skrbi za to najmanjšo celico družbe in Cerkve.

Kaj je vzgoja? Papež Janez Pavel II. odgovarja v Pismu družinam: *»Vzgoja je poseben proces, v katerem je vzajemno občestvo oseb izredno pomembno. Vzgojitelj je oseba, ki »rodi« v duhovnem pomenu. S tega vidika imamo vzgojo lahko za pravi in resnični apostolat.«*

Da bomo tudi mi odprti za vse lepo in plemenito, kar nam želi Bog podariti pri tej daritvi tudi po velikem vzgojitelju Slomšku, zrahljajmo njivo svojih src z iskrenim priznanjem in kesanjem naših grehov, napak in slabosti!

NAGOVOR

Danes se ustavimo pri družini, oziroma pri Slomškovi skrbi za družino. Družina je osnovna celica družbe in osnovna celica Cerkve. Če je ta celica zdrava, je zdrava in močna tudi družba, oziroma Cerkev. Tega se je močno zavedal tudi bl. Anton Martin Slomšek in zato družini posvetil precej pozornosti. Pokojni papež Janez Pavel II. je prav tako družinam posvetil veliko skrb. Kar dva dokumenta sta naslovljena na družino: najprej APOSTOLSKO PISMO O DRUŽINI leta 1981 in PISMO DRUŽINAM leta 1994, ko smo obhajali mednarodno leto družine. Danes veliko govorimo o krizi družine, celo o razpadanju te osnovne celice. O tem piše tudi papež v Apostolskem pismu o družini, čeprav ne vidi samo negativnih vidikov ampak tudi pozitivne. Družini zakliče:

»Družina, postani, kar si!«

V Slomškovem času so bile razmere drugačne od današnjih. Družine so bile številčnejše, trdnjše. Večje število otrok je zagotavljalo tudi več delovne sile. Družina je bila praviloma tudi osnovna celica vere, saj se je vera spontano prenašala od staršev na otroke. Tudi Katekizem katoliške Cerkve kaže na to poslanstvo družine: *»Krščanska družina je kraj, kjer otroci prejmejo prvo oznanilo vere. Zato se družinski dom zelo upravičeno imenuje 'domača Cerkev', skupnost milosti in molitve, šola človeških kreposti in krščanske ljubezni.«*(1666)

Slomšek je spodbujal k družinski vzgoji in se tudi sam zavzemal za vzgojo. Lahko rečemo, da mu je bila to največja skrb in ljubezen. Že v svojem prvem pastirskem pismu ob nastopu škofovske službe, nagovarja starše in jih spodbuja k izvrševanju starševskih dolžnosti, kot so: učenje, svarjenje, odvrčanje od slabega, predvsem pa molitev. Škofijo pa tudi družino primerja z vinogradom, oziroma z vinsko trto. *»Vaš dom, vi starši ljubi, naj bo za vaše otroke, ki so zlahtne mladike vinograda Kristusovega, prva šola, da jih v krščanskem nauku skrbno poučujete in po krščansko vzgajate. Dobra krščanska vzgoja otrok mi največ na srcu leži. Po boljših ljudeh skrbimo za boljše čase,«* pravi Slomšek.

V eni od svojih pridig govori Slomšek o slabi vzgoji, prav tako pa tudi o pravi vzgoji otrok. *»Poslušajte! Kdo je videl jeseni bogato vinsko trto in ni bil vesel v srcu? Močan kol stoji, okrog njega se ovija mati trta in komaj drži žlahtno grozdje. Lepa podoba krščanske družine. Oče je kakor čvrst kol sredi svoje družine, njega se držijo mati in otroci – tako bo blagoslovljen sveti zakon.«* Slomšek opozarja na zunanje in notranje sovražnike, pred katerimi je treba obvarovati otroke. Velika nevarnost, veliko zlo, je slaba družba: *»Lažje ohranite sneg v peči, kakor nepohujšane otroke v takih krajih. Varovati je lahko, odvaditi je težje.«* V družini se postavijo temelji, v šoli pa se na njih zgradi bivališče. Slomšek se zavzema za otroke in za njihovo izobrazbo. *»Sveta, velika dolžnost staršev je, pošiljati otroke v šolo... Če otrok ne pustite v šolo, jim zakopljete lep zaklad... Starši, ki otroke namesto v šolo le na pašo pustijo, za živino več kot za otroke skrbijo, niso vredni, da živijo. Kaj pomaga, kadar se živinca lepo redi, otroci pa poživinijo.«*

Kako sodobno zvenijo in kako aktualna so Slomškova svarila: *»Bog nas varuj pred vsako ujmo, posebno pred tremi nesrečami:*

- skopimi starši, ki jim denar pomeni več kot otroci;
- zanikrnimi starši, ki ne skrbijo za otroke in vzredijo divjake in
- slabo vzgojenimi otroki, ki so največja nesreča.

Za zgled postavlja Slomšek sv. Družino: Jezusa, Marijo in Jožefa. Da bo družina lahko izpolnila svoje poslanstvo, da bo družina zares tudi srečna, da bodo vsi člani doživljali srečo in radost življenja, mora biti zgrajena na trdnem temelju, ki je Bog. *»Kdor hoče stopiti v srečen zakon, ga mora začeti z Bogom, tako kot mladi Tobija in Sara... Na poroko mora priti očetov in materin blagoslov, da pojde Božji blagoslov s poroke v dom. Tako se začne zakon z Bogom.«* Kako bi danes Slomšek prepričal mlade o potrebnosti in nujnosti cerkvene poroke in Božjega blagoslova za resnično družinsko in osebno srečo? Čemu bi Slomšek primerjal današnjo bujno rast izvenzakonskih skupnosti in raznih zahtev po legaliziranju istospolnih zakonov?

Kdor hoče v zakonu živeti z Bogom, se mora varovati petih sovražnikov srečnega zakona, pravi Slomšek v svoji pridigi O ZAKONSKEM STANU. Ti sovražniki so: ljubosumnost, zakonska nezvestoba, huda jeza, lakomnost in zapravljenost. *»Če v zakonu le eden izmed petih sovražnikov prebiva, v njem ni Svetega Duha. Zakon pa ima tudi pet prijateljev, ki skrbijo za pravo zakonsko srečo.«* Ti prijatelji so: pobožnost, zakonsko zaupanje, varčnost, sveta zakonska ljubezen in potrpežljivost.

Končajmo to razmišljanje s Slomškovimi besedami: *»Zakonski stan je na tem svetu najstarejši in najimennitnejši; na njem cveti zaupanje v boljše čase. Mož je glava, žena pa srce, noge in roke srečnega zakona. Blagor hiši, mestu, deželi, ki ima veliko srečnih zakonov!«*

PROŠNJE

Bratje in sestre, ko se pripravljamo na praznik blaženega Antona Martina Slomška, ga občudujemo kot vzornika, vzgojitelja in priprošnjika pri Bogu. Zato se s toliko večjim zaupanjem obračamo k Bogu z našimi prošnjami:

1. Za svetega očeta papeža Benedikta XVI.: pomagaj mu, da bo uspešno vodil vesoljno sveto Cerkev in nas utrjeval v veri.
2. Za naše družine, da bi v njih znali starši posredovati mladim in otrokom dragoceni zaklad svete vere.
3. Za naše zakonce, da bi gradili družinsko srečo na pobožnosti, zaupanju, varčnosti, zakonski ljubezni in potrpežljivosti.

4. Za otroke in mladino, da bi v družini doživeli resnično ljubezen in tako dozoreli v dobre in ponosne kristjane ter odgovorne državljane.
5. Za vse nas, da bi se še z večjim zaupanjem obračali k blaženemu škofu Antonu Martinu Slomšku in si še bolj želeli njegovo skorajšnjo kanonizacijo.

Nebeški Oče, te prošnje in tudi tiste, ki so še v naših srcih, polagamo na oltar z darovi kruha in vina. Sprejmi jih in usliši! Po Kristusu našem Gospodu. Amen.

**MOLITEV V ČAST
BLAŽENEMU ŠKOFU
ANTONU MARTINU SLOMŠKU**

Nebeški Oče! Blaženi škof Anton Martin Slomšek
nam je luč na poti našega krščanskega življenja;
naj nas spremlja njegov zgled in podpira njegova priprošnja,
da bomo v edinosti s teboj in med seboj napredovali
v veri, upanju in ljubezni in tako gradili tvoje kraljestvo med nami.
Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

Oče naš... Zdrava Marija... Slava Očetu...

Blaženi Anton Martin Slomšek,
prosi za nas!

TRETJI DAN, 24. 9. 2005

Miha Herman

HOČEŠ DRUGEGA VNETI, MORAŠ SAM GORETI

UVOD

Dragi bratje in sestre, dragi častilci blaženega Antona Martina Slomška!

V tridnevnicu pred letošnjo Slomškovo nedeljo se ustavljamo ob misli nanj kot na velikega učitelja, vzgojitelja in kateheta. Vzgoja mladih je bila Slomšku še posebna radost in skrb. Sam je večkrat staršem in duhovnikom jasno izrazil: »Vzgoja mladim mi še posebej na srcu leži.« Danes, ko v bogoslužju obhajamo njegov god, se tudi mi kot starši, stari starši, kot duhovniki, drugi poklicni vzgojitelji ali kot kristjani nasploh, vprašajmo: Kako s svojim vzgledom, govorjenjem ali molitvijo vplivamo na prihodnost družine, Cerkve in družbe?. Obžalujmo, kar ni bilo prav, in prosimo Boga odpuščanja.

NAGOVOR

Vzgajati mladi rod ni bilo nikoli lahko. To čutimo vsi: starši, duhovnik, učitelji in vzgojitelji. Slomšek se je na tem področju veliko trudil. Ustavimo se pri tem njegovem delu:

Včeraj smo poslušali, kako je poudarjal pomen vzgoje v družini. Toda, družina ne zmore sama vsega vzgojenega in izobraževalnega procesa. Pri tem ji pomagata še šola in Cerkev. Slomšek je trdno prepričan, da je **za učinkovito vzgojo zelo potrebna povezanost in sodelovanje med starši, učitelji in kateheta**.: »Očetova hiša (družina), šola in Cerkev se morajo za roke držati... Ves trud bo zaman, ako ne postopajo starši z roko v roki z učiteljem. ...Blagor sinu, komur je mati prvi, oče drugi, moder in pošten šolnik šele tretji učitelj.«

Kakšno stališče je imel do šolstva Slomšek? O potrebnosti šole in dobre vzgoje je bil povsem prepričan. Sam je dejal: »Le boljše čase si ljudje obetajo, ali kje jih bomo vzeli? Iz dobre šole prirastejo boljši časi, iz slabe pa slabši, kajti časi so taki, kakršni smo ljudje. Časi bodo samo še hujši, dokler se ljudje ne poboljšajo. Boljših ljudi pa ne bo, dokler ne bo boljše vzgojenih otrok. Napačna vzgoja je slabih časov mati. Slabo vzgojeni otroci so bodoče trnje za vso sosesko in nam le slabe čase obetajo.«

»Kdor ima srce mladih ljudi v svojih rokah, lahko skrbi za boljšo bodočnost«. »V taki župniji, ki nima prave šole, je vedno zima, glava takih ljudi je puščava, srce pa je led: truplo sicer živi, pa kaj pomaga, ker duša spi večne smrti žalostno spanje.«

Trudil se je **povezovati izobraževanje in vzgojo**. Takole pravi: »Veliko znati in malopridno ravnati žali Boga in škodi ljudem. Samo z znanostmi preobložen um dela mrzle razumnike. Toda razum zanemarjati in samo čustvo srca gojiti, vodi do sanjarstva. Oboje je škodljiva vzgoja. Žal, da se je v naših šolah vse preveč le na razvijanja uma merilo, premalo pa na blaženje srca.«

Kaj bi Slomšek dejal šele danes, ko je boleče čutiti pomanjkanje vzgoje in množenje znanja čez razumno mero.

Slomšek je bil tudi sam učitelj in katehet

Ko je kot dijak bival v Celju, je obiskoval tudi tečaj za učiteljske kandidate in leta 1817 dobil spričevalo, s katerim je bil usposobljen za domačega učitelja. Kot bogoslovec v Celovcu

je organiziral tečaj slovenskega jezika za svoje sošolce v letih 1821-1824 in imel kar 50 slušateljev. Nadaljeval je kot kaplan v nedeljski šoli in izboljševal njeno delo. Za pomoč učiteljem je že leta 1830 je izdal »Navod za nedeljsko šolo«. Ko je bil župnik v Vuzenici, se je izrazito ukvarjal s šolskim delom tako v praksi kot v teoriji. Leta 1842 je izdal pomemben učbenik *Blaže in Nežica v nedeljski šoli*. Izšel je v 6000 izvodih, a so jo morali kasneje še večkrat ponatisniti.

Kot kanonik v Št. Andražu je bil tudi višji šolski nadzornik in s tem odgovoren za cerkveno šolstvo v škofiji. Ko pa je postal škof, je redno predaval bogoslovcem in bil z njimi zelo povezan. Ob predstavitvi škofijskega središča v Maribor je še isto leto ustanovil tudi visoko šolo za bogoslovce. To je hkrati tudi prva visoka šola v Mariboru.

Minister Thun ga je naprosil, naj pregleda stare knjige in po potrebi napiše nove. Zbral je sodelavce in pod njegovim vodstvom so se lotili težkega dela, katerega sad je bilo kar 10 učbenikov in pripomočkov za osnovno šolo.

Slomšek je dobro vedel, da je za dobro šolo potrebno oskrbeti tudi primerne pogoje.

Prizadeval si je za ustanavljanje novih šol in zidanje poslopij. Takole piše: »Pač je žalostno, če srečujemo po svetu toliko imenitnih srenj, kjer zidajo kmetje svoji živini hleve kakor graščine, svoji deci pa ne postavijo potrebne šole, da se mora učiti v kaki temni, tesni čumnati. Lepa cerkev in prostorna šola sta cele duhovnije čast in hvala, pa tudi hasek.« Duhovščini je polagal na srce, naj pri ljudeh odpravljajo odpor proti šoli in jih spodbujajo za šolanje.

Zelo pa se je trudil tudi za izdajanje primernih knjig. Z ustanovitvijo prve slovenske založbe - Mohorjeve družbe - je Slomšek postavil pomembnega pomočnika pri vzgoji in izobraževanju preko knjig, po katerih bodo ljudje lahko segali tudi sami.

Kako je Slomške gledal na učitelje?

Učiteljski stan je smatral za »prevažen« stan in poudarjal njegov pomen v človeški družbi. V tistem času, ko so bili učitelji slabo cenjeni, nizko izobraženi in zelo slabo plačani, je bila njegova beseda staršem še toliko bolj potrebna in pomembna. Vendar pa je Slomšek od učiteljev tudi zahteval, da bodo zgled svojim učencem. Za take »učitelje v besedi in dejanju« je dejal, da so »največji dobrotniki svoje dežele.«

Naročal je, naj bo vzgoja razumna, ne slepa. »Učitelj, ki svoje učence trinoško strahuje, je podoben toči, ki pobije mlado setev. Njegova setev ne obrodi dobrega sadu. Učitelj, ki svoje učence mehkuži in jim pušča vse po volji, je podoben mlačnemu vetru, ki posmodi drago cvetje, da ne da žlahtnega sadu.«

»Izobraževanje uma in srca naj enakomerno napreduje. Samo razum na škodo srca preoblagati z znanostmi, iz tega prihajajo mrzli razumniki in to vodi v suhi racionalizem. Razum zanemarjati in gojiti samo čustvo srca, to pa prinaša prazne cvetove brez sadu in vodi v pobožnjakarstvo in sanjarstvo. Oboje je škodljiva vzgoja...«

Slomšek kot katehet:

Slomšek je bil katehet, ki je dobro poznal problematiko svojega časa. Otroke in mlade je imel rad, posvečal jim je dosti časa in se je za njih veliko trudil, še zlasti preko tiskane besede, ki je bila tedaj sodobni način posredovanja. Poudarjal je, da je treba verouk ne le z umom, ampak s srcem obravnavati in učiti. Težišče njegovega pastoralnega dela je bilo usmerjeno k verski vzgoji mladih. Vzgojni namen in cilj kateheze mu je bila pomoč mladim, da bi postali dobri državljani (torej ljudje, ki pošteno delajo za prave odnose med ljudmi v družini, narodu, državi) in dobri nebeščani (kristjani, vredni večnega življenja, ki ga Gospod obljublja njim, ki se trudijo živeti bo Božji volji). Prizadeval si je za povezanost v vzgoji.

Ob spoznanju takega in tolikega truda za vzgojo in izobraževanje smo lani na Ponikvi slovenski učitelji, vzgojitelji, starši in katehetje slovesno sprejeli Slomška kot svojega zavetnika in priprošnjika. Slovenska Cerkev ga je kot takega tudi razglasila in predlagala Slomškov god 24. septembra kot praznik slovenskih učiteljev, vzgojiteljev in katehetov. Tudi danes so na Ponikvi pripravili duhovno in strokovno srečanje ob svojem zavetniku, ki nam naroča: »Skrbi, da bo tvoja šola za življenje in ne za šolsko klop.«

Ob mnogih težavah, ki jih čutimo na področju vzgoje, izobraževanja in vere, smemo zaupati tudi v milost iz nebes in se obračati k Slomšku, ki je v svojem času kot učitelj in katehet s tolikim žarom in ljubeznijo delal za časno in večno srečo družin in mladih, ter prositi: naš zavetnik blaženi Anton Martin Slomšek, prosi za nas.

PROŠNJE

Nebeški Oče, danes slavimo blaženega škofa Antona Martina Slomška in se ti zahvaljujemo za velike darove, ki si nam jih namenil prek njega. Zavedamo se mnogih osebnih in skupnih potreb, zato te zaupno prosimo:

1. Za papeža, škofe in vse odgovorne v Cerkvi, da bi v zvestobi evangeliju zavzeto opravljali svoje poslanstvo.
2. Za učitelje, vzgojitelje in katehete, ki so sprejeli Slomška za svojega zavetnika, in danes obhajajo svoj praznik, da bi v Slomškovem duhu vzgajali mladi rod v zvestobi duhovnim vrednotam in v ljubezni do zemeljske in nebeške domovine.
3. Tudi za vse druge, ki so si blaženega Antona Martina Slomška izbrali kot svojega zavetnika (kmetje, vinogradniki, vinarji..), da bi jih njegov vzgled in priprošnja vodila k pravim odločitvam in dejanjem.
4. Za otroke in mladino, da bi s pomočjo svojih staršev in vzgojiteljev rasli v poštene ljudi in dobre kristjane.
5. Za nove duhovniške, redovniške in misijonarske poklice, ki jih slovenska in vesoljna Cerkev tako potrebuje..
6. Za vse pokojne starše, duhovnike, vzgojitelje, narodne in kulturne voditelje, podeli jim večno plačilo za njihovo poslanstvo in žrtvovanje.

Nebeški Oče! Blaženi škof Anton Martin Slomšek nam je luč na poti našega krščanskega življenja; naj nas spremlja njegov zgled in podpira njegova priprošnja, da bomo v edinosti s teboj in med seboj napredovali v veri, upanju in ljubezni ter tako gradili tvoje kraljestvo med nami. Po Kristusu našem Gospodu. Amen.

Osnutek za Slomškovo nedeljo je v Oznanjevalcu.

**MOLITEV V ČAST
BLAŽENEMU ŠKOFU
ANTONU MARTINU SLOMŠKU**

Nebeški Oče! Blaženi škof Anton Martin Slomšek
nam je luč na poti našega krščanskega življenja;
naj nas spremlja njegov zgled in podpira njegova priprošnja,
da bomo v edinosti s teboj in med seboj napredovali
v veri, upanju in ljubezni in tako gradili tvoje kraljestvo med nami.
Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

Oče naš... Zdrava Marija... Slava Očetu...

Blaženi Anton Martin Slomšek,
prosi za nas!

SLOMŠKOVA TRIDNEVNICA

1. Slomšek nam je luč vere, upanja in ljubezni - 1982 (Jože Vesenjaj)
2. Slomšek – apostol slovenskega ljudstva - 1983 (Jože Vesenjaj)
3. Slomšek in sveto pismo - 1984 (Viljem Pangerl)
4. Slomšek – apostol cerkvene edinosti - 1985 (Jože Vesenjaj)
5. Slovenski kristjan, narodna kultura in škof A. M. Slomšek – 1986 (Jože Vesenjaj)
6. Slomšek nas uči prav obhajati sveto evharistijo – 1987 (Jože Vesenjaj)
7. Slomšek – dušni pastir božjega ljudstva – 1988 (Jože Vesenjaj)
8. Slomšek – učitelj po Jezusu Kristusu – 1989 (Jože Vesenjaj)
9. Družina – Slomškova skrb – 1990 (Jože Vesenjaj)
10. Slomškov jubilejni triptih - 1991 (Viljem Pangerl)
11. Pastori optimo (ob 130 letnici smrti) – 1992 (Viljem Pangerl)
12. Božji služabnik – 1993 (Turnšek – Pangerl – Herman)
13. Slomšek prosi matere in očete za pomoč – 1994 (Marjan Turnšek)
14. Slomškova največja ljubezen – sv. katoliška cerkev – 1995 (Viljem Pangerl)
15. Slomšek – škof (ob 150-letnici posvečenja) – 1996 (Viljem Pangerl)
16. Nebesa morajo biti naša – 1997 (Viljem Pangerl)
17. Vsi Slomškovi spomeniki – 1998 (Viljem Pangerl)
18. S Slomškom na pot svetosti – 1999 (Miha Herman, Jože Goličnik)
19. Evharistija – kruh novega življenja – 2000 (Marjan Turnšek)
20. Odrini na globoko – 2001 (Jože Goličnik)
21. Čas nam prinaša nove naloge – 2002 (Jože Planinšek CM)
22. Evropska razsežnost Slomškovega dela – 2003 (dr. Franc Kramberger, Jože Goličnik)
23. Slomšek – luč za tretje tisočletje (Lipovšek –Turnšek –Herman)
24. Kdor hoče koga vneti, mora sam goreti (Ernest Berložnik, Alojz Vicman, Miha Herman)